

GYM. UHERSKÝ BROD

Autoři

Tomáš Frenzl

Jiří Vozár

Pedagogické vedení

Mgr. Eva Kopečná

Příběh pana Františka Šestáka je příběhem muže bojujícího proti totalitnímu režimu, ať je to režim hnědý nebo rudý.

Partyzán a bojovník proti nacistům, vyznamenaný československou medailí Za chrabrost, byl o několik let později odsouzen komunisty a stal se tak, bohužel zdaleka ne jedinou, obětí zvláště obou totalitních režimů československých dějin.

Medaile Za chrabrost pro pana Šestáka

STOPY TOTALITY

František Šesták

Partyzán a politický vězeň 50. let

Na pokraji smrti
 Po čestném propuštění z vězení byl po půl roce přeřazen do pracovního tábora v blízkosti Prahy. Jeho život se změnil, když se stal členem protifašistického odboje. V roce 1943 se stal členem protifašistického odboje, který připravil jeho politické uvěznění. Jeho život se změnil, když se stal členem protifašistického odboje.

Útek bratřů do zahraničí
 František Šesták se s bratry Antonínem a Josefem vydal do zahraničí. Jeho život se změnil, když se stal členem protifašistického odboje. Jeho život se změnil, když se stal členem protifašistického odboje.

Soud
 František Šesták byl odsouzen k smrti. Jeho život se změnil, když se stal členem protifašistického odboje. Jeho život se změnil, když se stal členem protifašistického odboje.

Uranové doly
 František Šesták byl odsouzen k práci v uranových doložkách. Jeho život se změnil, když se stal členem protifašistického odboje. Jeho život se změnil, když se stal členem protifašistického odboje.

Gymnázium Jana Amose Komenského, Uherský Brod
 Autorský tým: Tomáš Frenzl, Jiří Vozár
 Pedagogické vedení: Mgr. Eva Kopečná

GYM. UHERSKÝ BROD

František Šesták - partyzán a politický vězeň padesátých let

Narodil se 22. února 1903 v Míkovcích u Uher-ského Hradiště. Jeho otec Jan musel odejít na frontu do 1. světové války. František jako nejstarší syn musel zastávat svého otce: v 10 letech orál, jako dítě poznal hlad (neúrodné roky, sucha a mokra). Měl 4 mladší bratry, sám studovat nemohl, ale své dva bratry vydržoval na studiích. V roce 1933 se oženil s Antoníí Krausovou, kterou poznal jako řidič malého autobusu rozvážející poštu po vesnicích. S ní měl dvě dcery: Annu (*1934) a o 8 let mladší Janu (*1942).

Protistátní činnost a zatčení

Po únorovém převratu roku 1948 byl při pokusu psát protikomunistická hesla na silnici po Podolí postřelen několika kulkami hlídky tří milicionářů. I přes tato zranění z místa činu nepoznán uprchl. Byl převezen tajně do Brna ke svému bratru Janovi, kde se za pomoci známých lékařů ilegálně a pomocí tehdy ještě téměř nedostupného penicilinu vyléčil.

Jeho bratr Josef byl za tažení ve Francii vyznamenán Francouzským válečným křížem. Když se po roce 1946 vrátil zpět do Československa v hodnosti majora francouzské armády, byl zařazen do útvaru v Milovicích. Hodnost majora mu nebyla přiznána a bylo mu nabídnuto vzdělávání v duchu komunistické ideologie.

Pan František Šesták

MOTIVAČNÍ OTÁZKY

Pro základní školy

- 1) Proč se chtěli komunisté Františka Šestáka zbavit?
- 2) Za co byl František Šesták odsouzen komunistickým režimem a kde byl vězněn? Kolik bylo tehdy panu Šestákovi let?
- 3) Proč se rozhodl Josef Šesták emigrovat do Francie? Jak jeho emigrace proběhla?

Doplňující otázky pro střední školy

- 1) Jak bojovali František a Josef Šestákoví proti nacistickému režimu?
- 2) Jaká byla „provinění“ Františka Šestáka proti komunistickému režimu?
- 3) Co to byly Lidové milice? Jak zasáhly do života pana Šestáka?
- 4) Jaká byla role pohraniční stráže?

GYM. UHERSKÝ BROD

Bratři Šestákovi

Proto se rozhodl vrátit zpět do Francie, kde měl mnoho dobrých přátel (například generála de Gaulla).

V ilegálním přechodu hranic mu napomohl jeho bratr František, který měl mnoho důvěryhodných známých z protifašistického odboje, kteří mu důvěřovali. Díky tomuto se dozvěděl, kde může jeho bratr bezpečně přejít. Sám mohl sice taky utéct, ale zůstal s rodinou. Tyhle věci se domlouvaly tajně, jelikož by jakékoli prozrazení vedlo k zatýkání všech, kteří s tím mají něco společného. „My jsme do toho nebyly vůbec zasvěcené. Scházeli se vždy až pozdě v noci, když už jsme spaly. Jenom sestra, když ji probudil hluk během toho, co přicházeli, se dívala a poslouchala malým okýnkem se záclonkou ve dveřích,“ vzpomíná dcera Jana Vozárová. „O místě přechodu nevím, tyhle věci byly tajné, možná když strýc (Josef Šesták) pomáhal svázat dřevo na Lopeníku (místní pohoří), tak jak se tam rozhlížel, povídal: „Tak tady by se utíkalo...““

Naneštěstí byl František Šesták 23. 12. 1950 zatčen, jelikož mu mohli

„příšit“ odchod bratra do zahraničí. Před soudem je spolu s ostatními „účastníky“ převezli do nejbližší věznice do Uherského Hradiště. Z Uherského Hradiště byl František krátce poté převezen do Brna, kde byl ve vyšetřovací vazbě spolu s vězni, ze kterých byla vytvořena protistátní skupina. Brutálními vyšetřovacími metodami je nutili k přiznání protistátní činnosti. Byli přinuceni podepsat vyšetřovací protokoly a naučit se podle nich z paměti odpovědi na otázky, které měli u soudu dostat. Celý soudní proces byl vykonstruován a byl neveřejný z obav, aby u veřejnosti nevzbudil pochyby. Byl odsouzen k pěti letům vězení za „velezradu“ (§ K231) a za pomoc k odchodu svého bratra Josefa do zahraničí. Byl poslán do pracovního tábora v Ostrově u Karlových Varů.

Vězeň v Jáchymově

Život v jáchymovských věznicích byl velmi tvrdý. Nedostatek jídla, kruté zimy, tvrdé pracovní normy. Návštěvy byly rovněž velmi omezeny. Rodina musela mít povolenku, kde býval většinou omezen počet rodinných příslušníků. Jana Vozárová (rozená Šestáková) se svou maminkou však navštívila otce jen jednou. O osm let starší sestra tehdy zůstala doma, jelikož cesta do Jáchymova pro dvě dospělé osoby by byla pro rodinu příliš nákladná.

GYM. UHERSKÝ BROD

„Po dlouhé, téměř celodenní cestě s několika přestupy a čekáním na spoje jsme přijely do Horního Slavkova. Tam jsme přenocovaly v bytě u jedné rodiny civilního nádražního zaměstnance, který pracoval s otcem. Druhý den nás autobusy dopravily do vězení. Návštěva se uskutečnila v jednom přízemním, narychlo zbudovaném dřevěném baráku, který ještě voněl čerstvým dřevem. Budova byla příčně rozdělena dvojitou dřevěnou přepážkou, na jedné straně s okénky. Pro čekající návštěvu zde byly jen dřevěné lavice. Úzkou chodbičkou ke každému z okének byl přiveden dozorcem jeden vězeň a z prostoru pro návštěvu přišla rodina asi k 20 minut dlouhému rozhovoru. Okénka ještě nebyla zasklená ani zamřížovaná, takže vězeň si mohl s rodinou podat ruce a políbit se,“ vypráví paní Jana Vozárová

Z vězení se dostal s podmínkou po 2,5 letech v roce 1953 na první amnestii s hrozbou opětovného návratu do vězení, bude-li informovat přátele a známé o době zde strávené.

Družstvo v Míkovicích

V roce 1950 se uskutečnil první pokus o založení družstva v Míkovicích.

Do družstva se však přihlásili jen bezzemci, kteří neměli sami na čem hospodařit. Sedláci, kteří měli pole, koně, nářadí a především vědomosti, odmítli do JZD vstoupit. Družstvo se rozpadlo, jelikož pracovníci neuměli s půdou hospodařit. Nátlak na vstup občanů byl veden různými způsoby. Roku 1952 byl například zaznamenán případ paní K., která dodala do sběrný již odstředěné mléko: *Rada po uvážení všech okolností rozhodla jednomyslně na návrh člena v rady S. A. k zabavení odstředivky a pokutu 5 000 Kčs a vyhlášení v místním rozhlase.*

Druhý pokus o založení proběhl roku 1953, tentokrát kolektivizace bez dobrovolnosti. V kronice obce Míkovice PhDr. Antonín Š. píše: „...počáteční chybou bylo, že se neprováděla a nebyla dodržována zásada naprosté dobrovolnosti.“ Jelikož vyprodukované množství bylo menší než náklady, docházelo k úpadkovému hospodářství a družstvo se znovu rozpadlo.

Za silného nátlaku státní moci byl třetí pokus o založení JZD roku 1958. Celé dny z amplionů hlásili, aby se lidé, kteří odmítají vstoupit do JZD, neprodleně dostavili na národní výbor. Pokud se tak nestalo, šly přesvědčovací komise do domů, funkcionáři seděli dlouhé hodiny, přesvědčovali a vyhrožovali.

Výměr důchodu Františka Šestáka nakonec činil jen 99 Kčs (byl mu zamítnut důchod válečného poškozence). Když se proti tomu odvolal, bylo mu sděleno, že jeho dcery jsou dostatečně finančně zajištěny, a mohou se proto o otce postarat. Jeho boj za lepší a spravedlivější demokratický řád nebyl naplněn - zemřel v 61 letech roku 1962 na srdeční slabost. Nedožil se ani pražského jara.

Míkovice, rodná ves pana Šestáka, na dobovém snímku

GYM. UHERSKÝ BROD

Podporoval protinacistický odboj a skončil jako politický vězeň na Jáchymovsku. Příběh pana Františka Šestáka

Pan František Šesták se narodil 22. února 1903 v Míkovcích u Uherského Hradiště jako nejstarší z pěti bratrů. Za 2. světové války aktivně podporoval partyzánské aktivity v regionu. Za svou činnost v protinacistickém odboji byl v roce 1945 vyznamenán medailí za odvalu a dostal i odznak partyzána. Jeho bratr Josef obdržel jako voják francouzské armády vysoká vyznamenání.

Rok 1948 a převzetí moci v Československu komunisty znamenaly v životě rodiny velký zlom. Pan František se jako mnoho jiných zemědělců před rokem 1938 angažoval v agrární straně. Když této straně v roce 1945 nebyla povolena činnost, přešel do strany národně socialistické. Národní socialisté, v jejichž řadách působila mj. Milada Horáková, se po roce 1948 museli podřídit vedoucí úloze komunistické strany a přejmenovali se na Československou stranu socialistickou. Mnoho bývalých členů této strany bylo pronásledováno či odešlo do exilu. Pana Františka Šestáka v roce 1948 postřelili členové Lidových milicí při psaní protikomunistických hesel na silnici. I když byl vážně zraněn, podařilo se mu z místa uprchnout a v Brně tajně podstoupil operaci. Bratr Josef se rozhodl emigrovat do Francie. Pan František Šesták byl v prosinci roku 1950 zatčen, protože bratrovi při odchodu do zahraničí vypomáhal. Přes věznici v Uherském Hradišti se dostal do brněnské vyšetřovací vazby. Zde byl tvrdě vyslýchán a zařazen spolu s dalšími vězni k protistátní skupině. Státní bezpečnost v podobných případech po obviněných nezákonnými metodami a donucovacími prostředky vyžadovala přiznání, ačkoliv o výši trestů bylo rozhodnuto již předem. Obžalování se pak museli své výpovědi učit nazpaměť podle předem připraveného scénáře.

Klement Gottwald prochází před nastoupenými milicionáři

Lidové milice (LM)

Lidové milice představovaly ozbrojenou složku vládnoucí komunistické strany po únoru roku 1948. Role LM byla významná již při samotném uchopení moci KSČ, kdy sloužily jako samozvaní zjednatelé pořádku v průmyslových podnicích (k tomu jim byla tehdejším ministrem vnitra Noskem zajištěna i ostrá výzbroj). Jejich příslušníci skládali zvláštní přísahu, v níž vyslovovali věrnost KSČ, dělnické třídě a socialistické vlasti. Také se zavazovali k upevňování vztahu se Sovětským svazem a dalšími socialistickými státy. Tyto cíle měly Lidové milice bránit se zbraní v ruce a v případě nutnosti za ně měli jejich členové položit i vlastní život. Existence těchto jednotek neměla žádnou oporu v zákonech, LM fakticky sloužily k represii obyvatelstva v Československu a jako „pseudoochranka“ komunistické strany a jejího režimu.

GYM. UHERSKÝ BROD

Pana Františka Šestáka soud potrestal podle zákona 231/1948 na ochranu lidově demokratické republiky pětiletým nepodmíněným trestem. Veškerý majetek, včetně rodinného domu, hospodářství i osobních věcí, byl zabaven. Jeho část si rodina musela odkoupit zpět. K trestu náležela i ztráta veškerých občanských práv na dobu jednoho roku a také ztráta nároku na finanční podporu za odbojovou činnost ve 2. světové válce. V době mezi zatčením pana Šestáka a zabavením majetku se musela o celé hospodářství starat jeho manželka, matka a dcery. Jen stěží se jim podařilo plnit vysoké odvody z úrody i živočišné produkce. I přes velkou přesvědčovací kampaň se v Míkovicích podařilo založit jednotné zemědělské družstvo až na konci 50. let.

Na výkon trestu pan Šesták nastoupil do vězeňského zařízení v Ostrově, pod které spadaly i nápravně pracovní tábory při uranových dolech na Jáchymovsku a Horním Slavkovsku. Pracovní sílu v nich tvořili z velké části političtí vězni, které režim nespravedlivě odsoudil. Pro svůj vyšší věk a zdravotní obtíže do dolů sfáral jen několikrát. Pobyt zde pro něj byl i tak obtížný, korespondence mezi vězni a jejich blízkými procházela cenzurou a návštěvy probíhaly jen sporadicky. Žádost o propuštění, kterou rodina pana Šestáka podala, byla zamítnuta. Propuštění se dočkal až při prezidentské amnestii v roce 1953, avšak pouze podmínečně. Nastoupil v cihelně a nemohl tak pomáhat své manželce, která měla ve správě zabavený majetek Šestákových, protože JZD se stále nedařilo založit. Nakonec musel pan Šesták kvůli nátlaku odejít i ze svého nového pracoviště. Podle komise příslušného okresního národního výboru byla jejich životní úroveň až příliš vysoká. Ředitel továrny jej sice chtěl po čase povolát zpět, to ale zklamaný pan Šesták odmítl.

Osudy obou bratrů Šestákových ukazují, jak komunistická diktatura postihovala ty, kteří se postavili nacistické totalitě. Místo zasloužených vyznamenání a všeobecného uznání se mnozí bývalí odbojáři v 50. letech znovu ocitli v pracovních lágrech či věznicích. Nebáli se totiž (symbolicky i otevřeně) vystoupit proti novému bezpráví, které se v té době skrývalo pod zdánlivě líbivým názvem „lidově demokratické Československo“. Od jistého vězení je mohl zachránit jen odchod do zahraničí, někdy však byla Státní bezpečnost rychlejší a útěk se nezdařil. Ani po vypršení trestu nečekal tyto politické vězně v Československu snadný život. Byli dále sledováni StB, dostali vyměřený nízký důchod, po odnětí majetku a vysokých pokutách byli bez prostředků a bez šance na odpovídající pracovní uplatnění. Morální i materiální rehabilitace se často již nedožili.

Pohraniční stráž, 50. léta

Emigrace z Československa po roce 1948 a ochrana státních hranic

Mnoho československých občanů se z důvodu nesouhlasu s novým režimem či obavou z věznění po roce 1948 rozhodlo ze země odejít. Opustit Československo v 50. letech směrem na „Západ“ bylo však téměř nemožné, na hranicích byla postavena tzv. železná opona, jejíž dráty byly až do roku 1966 pod elektrickým proudem. Než se ji podařilo dokončit, vyšplhal se počet emigrantů mezi lety 1948 a 1951 až na 25 000. Do 1. poloviny 60. let se pak počet úspěšných útěků počítal pouze na stovky ročně. Oficiálně měla ochrana hranic sloužit jako obrana proti vnějšímu nepříteli, fakticky se však z Československa v 50. letech stalo svým způsobem vězení. Cestování kupříkladu do západního Německa za účelem turistiky v té době nepřicházelo v úvahu. Než se do drátů na hranicích pustil elektrický proud, působili v pohraničních pásmech převáděči osob, kteří výborně znali místní terén. Zadržení při pokusu o nezákonné překročení hranic znamenalo uvěznění. Viz také panel k p. Šoustarovi.

GYM. UHERSKÝ BROD

GYM. UHERSKÝ BROD

